

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ СТРАХОВОЮ КОМПАНІЄЮ

MECHANISM OF PROVIDING EFFICIENCY OF INSURANCE COMPANY MANAGEMENT

Романовська Ю.А.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів,

Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

Гайдей О.В.

студентка,

Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

Наведено модель функціонування страхової компанії, що безпосередньо впливає на якість управління у структурі страховика. Досліджено показники ефективності управління страховою компанією (рентабельність власного капіталу, активів, страхової діяльності з урахуванням інвестиційного доходу, тощо), які дають змогу підвищити її конкурентоспроможність та виступають підґрунтям удосконалення системи управління страховиком.

Ключові слова: страхова компанія, ефективність управління, механізми, фінансовий механізм, активи, страхові резерви.

Приведена модель функционирования страховой компании, непосредственно влияющая на качество управления в структуре страховщика. Исследованы показатели эффективности управления страховой компанией (рентабельность собственного капитала, активов, страховой деятельности с учетом инвестиционного дохода и т. д.), которые позволяют повысить ее конкурентоспособность и выступают основой совершенствования системы управления страховщиком.

Ключевые слова: страховая компания, эффективность управления, механизмы, финансовый механизм, активы, страховые резервы.

The model of functioning of the insurance company, which directly influences the quality of management in the structure of the insurer, is presented. The indicators of efficiency of management of the insurance company (return on equity, assets, insurance activity taking into account the investment income, etc.) are investigated, which allow to increase its competitiveness and serve as the basis for improving the insurer's management system.

Key words: insurance company, efficiency of management, mechanisms, financial mechanism, assets, insurance reserves.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Розвиток страхування відбувався протягом століть, постійно змінювалися його форми організації та методи компенсації збитків, розширювався асортимент страхових продуктів та послуг для забезпечення безперервності суспільного відтворення через механізм захисту майнових інтересів та компенсації збитків. Досить актуальним у сучасних умовах розвитку економіки є налагодження ефективною системи управління страховими компаніями. Функціонування страхової компанії – це єдиний механізм, у процесі якого відбувається аналіз, прийняття ризиків на страхування, виконання

обов'язків перед страхувальниками та власниками, ефективність досягається за умови ефективного управління усіма процесами страховика. Тому сьогодні досить актуальним є питанням дослідження механізму забезпечення ефективності управління страховою компанією.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Окремі теоретико-методологічні засади та практичні аспекти, пов'язані з механізмами забезпечення ефективного управління страховими компаніями, відображено в роботах таких вітчизняних дослідників: Б. Сороки, В. Лук'янова, Л. Горбач, А. Супрун, Ф. Русінова, Н. Супрун, Г. Попова та ін. Але недостатньо уваги

приділено дослідженню показників ефективності в системі управління страховиком, що потребує подальших досліджень.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є виділення найбільш вагомих механізмів ефективного управління страховою компанією та обґрунтування їх особливостей.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У цілому поняття «механізм» розглядається як процес управління об'єктом за допомогою важелів на основі методів управління. У кожному механізмі страхової компанії можливо виокремити універсальні методи: планування, аналіз, контроль та регулювання. На основі ефективного використання цих методів відбувається управління об'єктом.

Як і будь-яка господарська діяльність, страхування вимагає управління. Відомо, що управління – це процес впливу на систему для введення її в новий стан чи для підтримки її в якомусь установленому режимі. Загальна ефективність управління страховою компанією складається з ефективності управління окремими підсистемами: фінансовими ресурсами, маркетингом, продажами та ін.

Страховий менеджмент можна визначити як цілеспрямований вплив держави, власників компаній, менеджерів, співробітників та посередників страховика на процес досягнення його мети у змінному ринковому середовищі шляхом раціонального формування і використання потенціалу компанії [1, с. 540; 2, с. 8].

Для виконання своїх функцій менеджменту страхової компанії необхідно мати ресурси. До основних ресурсів страховика належать: фінансові ресурси – наявні у компанії грошові фонди цільового призначення, що формуються за рахунок власних, залучених і позикових коштів; кадрові ресурси – наявні у компанії працівники за профілями діяльності; інформаційні ресурси – створені в компанії бази даних і комунікації, які забезпечують її діяльність [3, с. 71].

На основі узагальнення літературних джерел щодо дослідження управління пропонуємо розглянути модель управління страховою діяльністю за функціональним підходом (рис. 1).

Наведена модель є важливим складником дослідження ефективності діяльності страхової компанії, в основі якої лежать показники ефективності управління, а саме: рентабельність власного капіталу, рентабельність активів, рентабельність страхової діяльності з урахуванням інвестиційного доходу, витрати на дохід. Розглянемо показники ефективності управління страховою компанією на прикладі СК «ТАС» протягом 2012–2015 рр. (табл. 1).

Дані табл. 1 свідчать про те, що рентабельність власного капіталу страхової компанії протягом 2012–2015 рр. зростала, тобто дохід, що припадає на власний капітал, збільшувався. Показник рентабельності активів страхової компанії впродовж досліджуваного періоду поступово збільшувався. У 2012 р. він становив 52,3%, а в 2015 р. – 78,2%, це показує ефективність розподілу ресурсів та їх управління. Показник рентабельності активів служить індикатором здатності організації ефективно використовувати активи.

Показник рентабельності страхової діяльності з урахуванням інвестиційного доходу з 2013 по 2015 р. зменшувався, цей процес є негативним явищем для страхової компанії. У 2013 р. він становив 35,4%, а в 2015 р. скоротився до 8,2%. Цей показник відображає ефективність обороту страхової діяльності з урахуванням результату від інвестиційної діяльності компанії, його зменшення означає, що в страховій компанії зменшилися потоки інвестицій. Витрати на дохід із 2012 по 2014 р. зростали, лише в 2015 р. спостерігався від'ємний приріст – -0,07%.

Отже, проаналізувавши показники ефективності управління страховою компанією «ТАС» протягом 2012–2015 рр., можна зробити висновок, що дохід, що припадає на власний капітал, збільшувався, страхова компанія ефективно

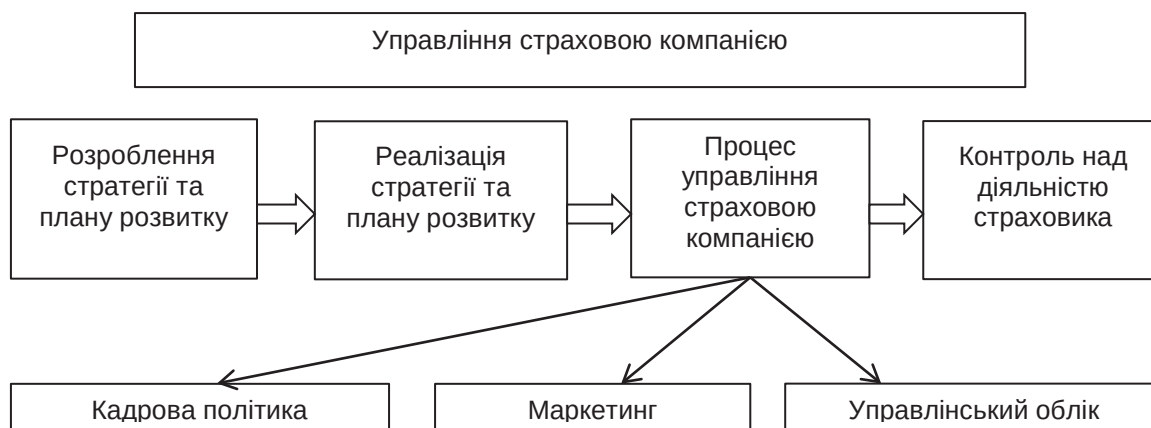

Рис. 1. Модель управління страховою компанією [4, с. 832]

використовує свої активи. Основною проблемою страхової компанії є те, що протягом досліджуваного періоду зменшувалися потоки інвестицій, і це є негативним показником, тому компанії потрібно вести активну інвестиційну політику.

Механізм забезпечення ефективності управління страховою компанією включає у себе низку механізмів, а саме: маркетинговий, технологічний, фінансовий, організаційний, операційний, цілеорієнтаційний, інформаційний [4, с. 831].

Страхова компанія складається з кількох механізмів, які взаємопов'язані між собою, але кожний із них відповідає за певний сегмент діяльності страхової компанії. Маркетинговий механізм включає аналіз ринків та розроблення перспектив розвитку компанії. Технологічний механізм поєднує розроблення технологічних процесів для якісної реалізації послуг та розроблення технологічного забезпечення страхової компанії. Фінансовий механізм покликаний забезпечувати ефективне управління фінансовими ресурсами для збільшення прибутку.

У рамках організаційного механізму визначається структура управління страховою компанією, де виділяють: вертикальну (високу) і горизонтальну (плоску) структури управління.

Вертикальна структура поєднує у собі формування центрів управління по вертикалі, на декількох рівнях. Вищий рівень управління є центральним апаратом управління, до якого можуть належати президент, голова правління або рада правління. Далі йдуть структурні підрозділи з подальшою деталізацією, звуженням кола повноважень і числа підлеглих. На рахунок страхових компаній ця структура є досить складною, вимагає значних часових та трудових ресурсів для прийняття управлінських рішень. Ефективним вважається використання

вертикальної структури управління у страхових компаніях із великим обсягом страхових послуг.

Горизонтальна структура основана на розподілі управління на основні напрями чи функції, що зменшує кількість рівнів управління, усувається подвійне підпорядкування, збільшується швидкість прийняття рішень, формуються міцні зв'язки між підрозділами, що не потребують попереднього проходження кожного рішення по вертикалі. Горизонтальна структура потребує наявності по всіх напрямках фахівців професійної спеціалізації та високої компетенції, які несуть відповідальність за виконання покладених на них завдань та обов'язків. Взаємозв'язки між підрозділами потребують координації та постійного контролю, що доволі складно здійснити одному керівнику. Оскільки ця структура вимагає підвищеної кваліфікації кожного фахівця, врегулювання збитків та розроблення методик за видами страхування, укладення договорів, то поєднання усіх цих функцій в обов'язках одного працівника неприпустимо. З огляду на особливості діяльності страхової компанії, найбільш удаюю є горизонтальна структура [6, с. 315].

Цілеорієнтований механізм діяльності страхової компанії спрямований на визначення цілей та основних завдань. Забезпеченням функціонування страхової компанії займається адміністративний механізм. За допомогою інформаційного механізму обробляються всі дані, отримані з внутрішніх і зовнішніх джерел, та на їх основі складаються прогнози подальшого розвитку та перспективи компанії.

У механізмі забезпечення ефективності управління виділяють функціональні блоки страхової компанії, до яких належать:

1. Front-office – здійснює діяльність із залучення страхувальників, консультування та укладання договорів страхування. Цей блок включає

Таблиця 1

Показники ефективності управління страхової компанії «ТАС» за 2012–2015 рр. [5]

Показник	Формула	Роки				Абсолютне відхилення тис. грн.		
		2012	2013	2014	2015	2013/2012	2014/2013	2015/2014
Рентабельність власного капіталу, %	(Чистий прибуток/ Власний капітал)*100%	83,9	96,5	98,6	133,6	12,6	2,1	35
Рентабельність активів, %	(Чистий прибуток/ Активи)*100%	52,3	57,2	64,8	78,7	4,9	7,6	13,9
Рентабельність страхової діяльності з урахуванням інвестиційного доходу, %	(Рух коштів від інвестиційної діяльності/ Страхова премія за період)*100%	22,9	35,4	14	8,2	12,5	-21,4	-5,8
Витрати на дохід, грн	Витрати/ Чистий прибуток	0,29	0,35	0,48	0,41	0,06	0,13	-0,07

філіальну мережу, організацію прямих продажів, продажу через агентів, брокерів, пролонгацію договорів.

2. Middle-office – технологічне забезпечення для front-office, складається з відділу андеррайтингу, врегулювання збитків, перестраховування та ін. Здійснює розроблення страхових продуктів, андеррайтинг, розроблення методик аналізу та управління ризиком, облік договорів страхування.

3. Back-office – забезпечення функціонування страхової компанії, що включає фінансову службу, бухгалтерію, адміністрацію, ІТ та ін. [1, с. 540].

Для забезпечення ефективності управління страховою компанією необхідно:

- застосовувати систему заохочування працівників;
- визначати критерії відбору кваліфікованих працівників;
- скласти бізнес-план страховика;

- проводити маркетингові дослідження;
- забезпечити організацію ефективної системи продажів страхових послуг;
- розробити ефективну систему контролю;
- забезпечити налагодження зв'язків із діловими партнерами.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, механізм забезпечення ефективності управління страховою компанією є важливим елементом її успішної діяльності. Страхова компанія складається з низки механізмів, які, з одного боку, відокремлені один від одного і виконують окремі функції, а з іншого – вони взаємопов'язані, зміни в одному механізмі призводять до відображення цих перетворень в іншому, оскільки вони є частиною одного цілого. Ефективне управління страховою компанією позначається досягненням соціально-економічних цілей страховика та підвищенням якості його діяльності за найменших витрат.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Роменська А.С. Структура ефективного управління страховою компанією. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». 2011. Вип. 16. С. 536–542.
2. Страховий менеджмент: навч. посіб. / І.Г. Сокиринська, Т.О. Журавльова, І.Г. Аберніхіна. Дніпропетровськ: Пороги, 2016. 301 с.
3. Братюк В. Сучасні аспекти й завдання страхового менеджменту. Галицький економічний вісник. 2014. № 4. С. 69–76.
4. Романовська Ю.А. Аналіз страхового ринку України. Економіка та суспільство. 2016. № 7. С. 830–837.
5. Страхова група «ТАС». URL: <https://sgtas.com.ua/ua/finance-of-company/finansova-zvitnist>.
6. Демченко О.П., Романовська Ю.А. Фінансові показники як підґрунтя конкурентоспроможності страховика на прикладі СК «Провідна». Економіка та суспільство. 2017. Вип. 12. С. 314–319.